

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

KÖMÜR YARDIMLARI

Hacı Dede Hakan KARAGÖZ

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Şubat, 2016
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

<u>Başlık</u>	<u>Sayfa</u>
1. GİRİŞ.....	3
2-TÜRKİYE KÖMÜR ÜRETİMİ.....	3
3- KÖMÜR YARDIMI.....	4
4 - KONYA KÖMÜR YARDIMLARI.....	4
SONUÇ VE ÖNERİ.....	5

1. GİRİŞ

Fakir ailelerine yapılan kömür yardımları, her yıl Bakanlar Kurulu kararıyla yapılmaktadır. Burada muhtaç aileler ise il ve ilçede bulunan sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından belirlenip Valiliğe bildirilmektedir. Yapılan yardımın miktarı ise asgari 500 kilodur. Kömür sevkiyatları Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının belirlediği kriterlere göre yapılmaktadır.

Kömürler Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (TKİ) ve Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) tarafından temin edilmektedir. Yardımlar da bu kuruluşlar tarafından valiliğin bildirdiği teslim noktalarına taşınmaktadır. Taşıma işlemi demiryolu ile vasıtasıyla ilgili kuruluşun TCDD ile yapacağı protokole göre yapılmaktadır.

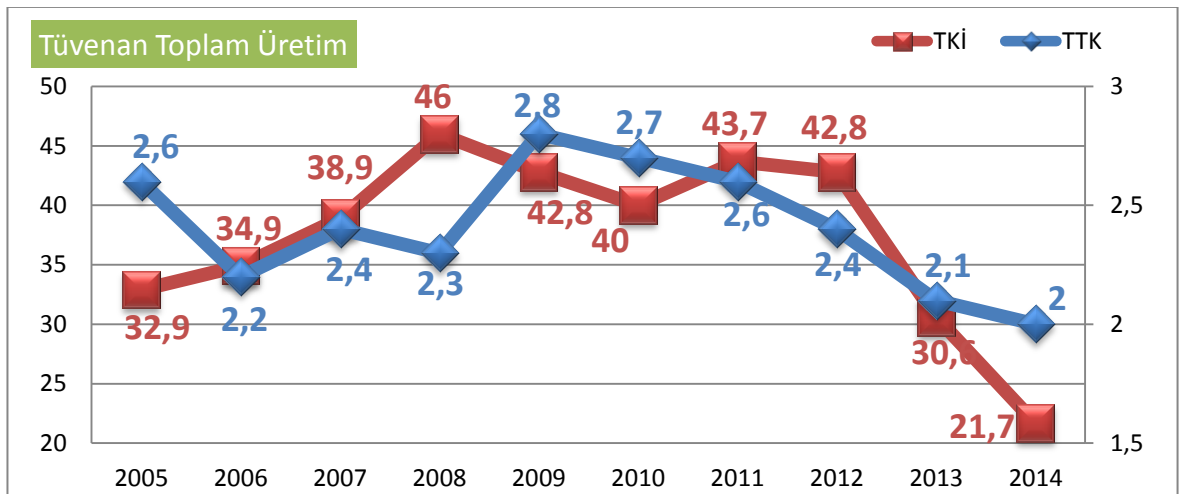
İlde dağıtımın organizasyonu ise ilgili valiliklerce yapılmaktadır. Dağıtılan kömürlerin hangi madenlerden alınacağı ve dağıtım organizasyonunun nasıl yapılacağı TKİ tarafından yürütülmektedir.

Dağıtılacak kömürün niteliği ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayımlanan "İsınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği"ne uygun olması gerekmektedir. Standartlara uymayan kömürlere ilişkin testler Valiliklerce yapılmakta ve uygunsuz kömürler TKİ aracılığıyla iade edilmektedir.

Kömür tesliminden kaynaklı vergiler ise TKİ ve TTK tarafından karşılanmaktadır. Kömür bedellerine ilişkin görev zararları ise TKİ ve TTK Genel Müdürlüklerine yazılmaktadır.

2-TÜRKİYE KÖMÜR ÜRETİMİ

TKİ ve TTK tarafından yapılan işlenmemiş kömür üretimi yıllara göre sürekli düşüş göstermektedir. 2014 yılında TKİ'nin üretimi 21,7 milyon ton, TTK'nın üretimi ise 2 milyon ton düzeyindedir.

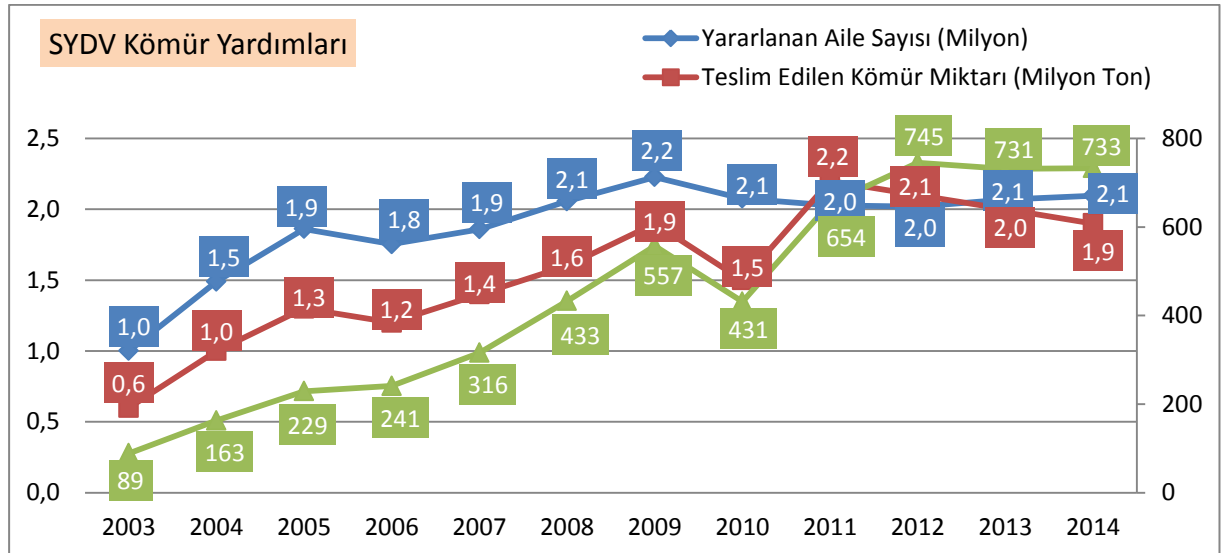
Tüvenan Üretim: Maden Ocağından çıkarılan ve herhangi bir işleme tabi tutulmayan cevher, kömür veya kum çakıl karışımı malzemedir.

3- KÖMÜR YARDIMI

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu 2014 Yılı Faaliyet Raporuna göre Türkiye’de 2003-2014 yılları arasında kömür yardımlarına ilişkin;

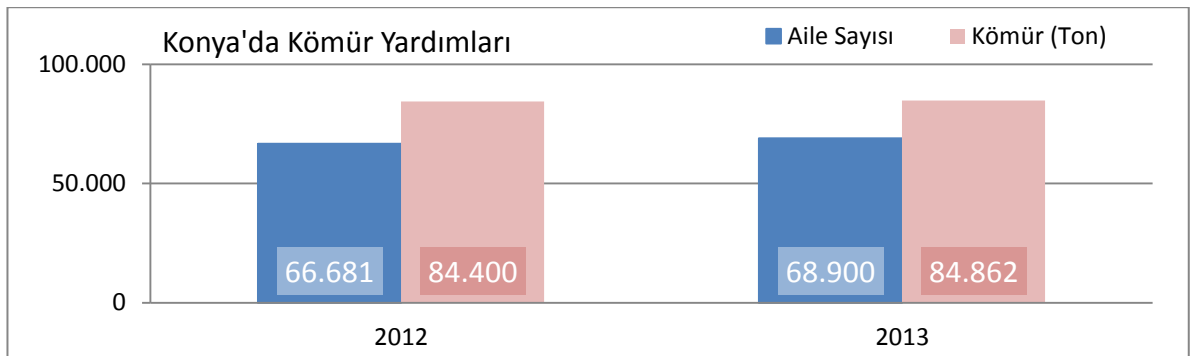
Temel Veriler	Artış Oranları
- 22.623.170 kömür yardımı yapılan ortalama aile sayısı,	- Yararlanıcı Aile Sayısında %193,1,
- 19.222.397 ton dağıtılan kömür miktarı,	- Teslim Edilen Kömür Miktarında (Ton) %296,
- 5.328.463.036 TL dağıtılan kömürün tutarı	- Teslim Edilen Kömür Tutarında (TL) - %820,6

2014 yılında Türkiye genelinde Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) tarafından yapılan kömür yardımı 1,9 milyon ton olup bu yardımın parasal değeri ise 733 milyon TL’dir. Bu yardımlardan toplamda 2,1 milyon aile yararlanmıştır.

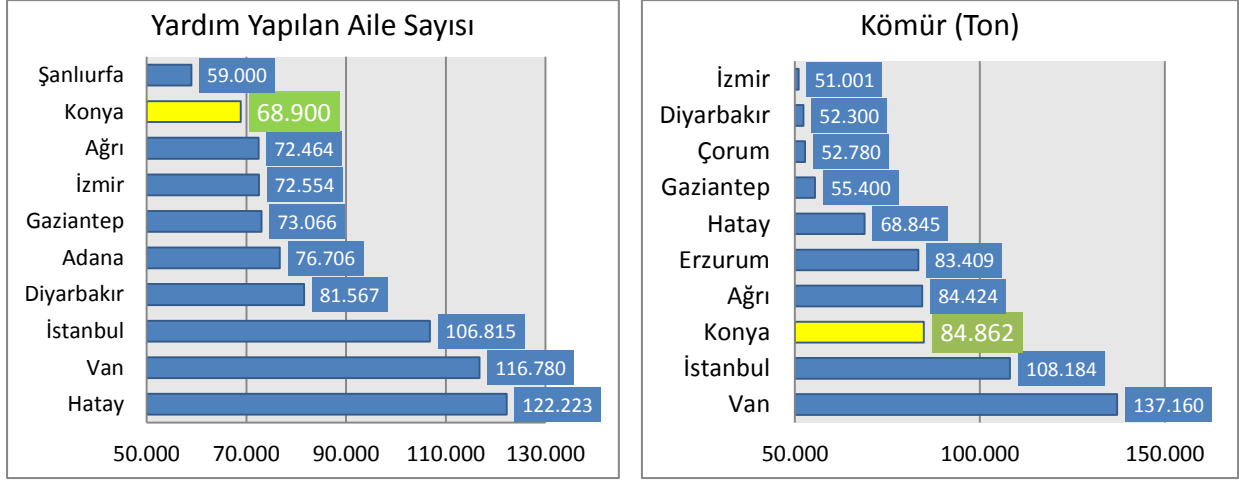

4 - KONYA KÖMÜR YARDIMLARI

2013 yılında Konya’daki kömür yardımlarına bakıldığında, 68.900 aileye toplamda 84.862 ton kömür yardımı yapılmıştır.

Türkiye’de iller bazında yapılan kömür yardımlarına bakıldığında, yardım yapılan aile sayısı açısından Konya 9. sırada yer alırken yardım yapılan kömür miktarında 3. sırada yer almaktadır.

Not: İller bazında veriler, İzmir Milletvekili Alaattin Yüksel’in soru önermesine karşılık Aile ve Sosyal politikalar Bakanlığı tarafından TBMM’ye gönderilen üst yazıdan alınmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİ

Kömür yardımlarında kömürler Bakanlar Kurulu kararıyla doğrudan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (TKİ)’ne bağlı müesseseler ile Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK)’nun kendi madenlerinden temin edilmektedir. Özel sektörden temin ise çıkarılan Bakanlar Kurulu kararlarına istinaden yapılamamaktadır.

26 Ocak 2016 tarihinde Odamızda yapılan Meslek Komiteleri toplantısında dağıtılan kömürlere ilişkin pul, fiş vb. uygulama getirilmesi ve özel sektörün de sisteme dâhil edilmesi istenmiştir. Toplantıda ayrıca, Mahalli Çevre Kurulu’nun firmalara verdiği izinlerde kömürlerin en az 5750 kalori ve 0,1 kükürt oranı istenmesine karşılık dağıtılan bedava kömürlerin 4500 kalori ve 2/2,5 kükürt oranına sahip olduğu belirtilmiştir.

Özel sektörün bedava kömür dağıtımına dâhil edilebilmesi için Bakanlar Kurulu nezdinde girişimlerden bulunulmalıdır. Burada yapılacak teklifler; devletin zarar görmeyeceği şekilde olmalı ve özel sektörün sağlayacağı faydalar aktarılarak yapılmalıdır. Ayrıca, TKİ’nin 2004-2014 yıllarında toplamda 3,7 milyar TL’lik görev zararına da vurgu yapılmalıdır.

Birinci teklif olarak; doğrudan TTK ve TKİ’den kömür almak yerine bu kurumlardan alınan kömürün Valiliğe iletilmesi sırasında özel sektöre aracı rolü verebilir. Burada TTK ve TKİ’den gelen kömürler Valilik tarafından yetkilendirilmiş firmalara taşınması sağlanıp, bu firmalar aracılığıyla kömür yardımlarının dağıtımı yapılabilir.

İkinci bir teklif olarak da; Ramazan aylarında birçok mağazanın uyguladığı alışveriş kartı veya yine restoranlarda uygulanan SODEXO benzeri bir sistem uygulanabilir. Bu sistemde TKİ ve TTK

kurumları devreden çıkarılarak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve Valilik nezdinde Kömürkart uygulaması getirilerek ihtiyaç sahipleri istediği kömür satıcısından kömürlerini kart karşılığına alabilmelidir.

Devletin; TKİ ve TTK'dan temin ettiği kömür maliyeti ile özel sektörden temin ettiği kömür maliyeti farklı olacaktır. Bu maliyet farklılığına karşı özel sektörden temin edilmesine yönelik aşağıdaki hususlara dikkat çekilmelidir:

- ✓ Getirilecek şartnameler neticesinde özel sektörden temin edilecek kaliteli kömürle birlikte yerleşim yerlerindeki hava kirliliği azalacaktır.
- ✓ Sektörün sisteme dahil edilmesiyle sektördeki iş hacmi artacak ve doğalgaz kullanımının artmasıyla zarar gören sektörün bu zararları bir nebze olsun giderilecektir,
- ✓ Ayrıca özel sektörün devreye girmesiyle sektöre yönelik bir nevi teşvik uygulanmış olacaktır.